

Izbaje vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4964

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXXIV. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., TOREK, 21. APRILA (APRIL 21), 1942 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 76

Acceptance for mailing at special rate postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Corregidor tarča topniškega bombardiranja

Uradni krogi v Washingtonu pravijo, da bombni napadi na Tokio in druga japonska mesta so uvod v veliko ofenzivo v južno-zapadnem Pacifiku. Ljute bitke med Kitajci in Japonci v Burmi se nadaljujejo. Prvi oddelki ruske armade se približali Smolensku. Dve Hitlerjevi diviziji združeni na leningradski fronti

Washington, D. C., 21. apr.—Težki japonski topovi bruha jo izstrelke na oblegani Corregidor, otoško trdnjavo, kjer so zbrane ameriške in filipinske čete, se glasi kratko uradno poročilo. Izgleda, da hočejo Japonci za vsako ceno zlomiti odpor brambovcv. Poročilo dostavlja, da je topniško bombardiranje trajalo ves dan.

Japonski bombniki so izvršili pet napadov na trdnjavo. Japonci so privlekli težke topove na južno obrežje Manilskega zaliva. Ameriški topovi so odgovarjali in utihnili nadaljnje tri japonske topniške baterije. Tarča japonskega obstreljevanja so bile tudi utrdbे pri Fort Hughesu in Fort Drumu.

Na otoku Mindanao, ki leži južno od Corregidora, so ameriške in filipinske čete obkolile japonsko vojaško posadko in ji pridržale velike izgube.

Druga vest pravi, da so se nove japonske čete izkrcale na otoku Panaj in na obrežju v bližini San Joseja.

Washington, D. C., 20. apr.—Ameriške in filipinske vojaške čete so izvršile več uspešnih napadov na pozicije sovražnika na severnem delu Luzona, največje filipinske otoka, poročajo vojni departament. Razdeležale so več skladišč orožja in municije in prizadrale težke izgube Japoncem.

Corregidor, otoška trdnjava, je stalna tarča bombardiranja iz zraka in s kopnega, pravi drugi komunikacije. Ameriškim in filipinskim četam na Corregidorju poveljuje general Jonathan M. Wainwright. Težki topovi na otoku so utihnili več japonskih topniških baterij.

Vojaške enote so izvršile napade na mesta San Nicholas, Natividad in Tayug v provinci Pangasinan. Vsa ta mesta leže sto milj severno od Manile, glavnega filipinskega mesta.

Letalski napadi na Tokio in druga japonska mesta so po izjavi uradnih krogov uvod v veliko ofenzivo proti sovražniku v južno-zapadnem Pacifiku. Strategija določa neprestano bombardiranje japonskih mornaričnih oporišč, militarističnih naprav vseh vrst, orožnih in municijskih tovarn ter industrijskih središč. Pričakuje se, da bodo Japonci potegnili veliko število bojnih letal, ki operirajo nad burmsko fronto, domov za obrambo pred napadi.

Cangking, Kitajska, 20. apr.—Ljute bitke med kitajskimi in japonskimi četami se nadaljujejo na ozemlju med Elo in Myittha. Burma, pravi uradni komunikacije, se položaj ni izpremenil. Na fronti ob reki Salween se položaj ni izpremenil. Kitajci so ustavili prodiranje japonskih čet proti Loikawu.

Druga kitajske kolone so se združile z britanskimi četami na ozemlju dvesto milj severno od Rangona, glavnega burmskega mesta. Britski letalci so metali bombe na japonske boje ladje pri Port Blairu, Adamanski otoki. Tri japonske ladje so bile poškodovane v napadu.

London, 20. apr.—Radijsko poročilo iz Moskve pravi, da so se prvi oddelki ruske armade približali Smolensku v svojem prodorju proti zapadu. Dosegli so točko, ki je samo osemnajst milj oddaljena od Smolenska, glavnega Hitlerjevega "zimskega" stanišča. Rusi so privlekli težke topo-

Bevin orisal povojne cilje

Svet mora sprejeti načela atlantskega čarterja

London, 20. apr.—Delavski minister Ernest Bevin je danes dejal, da svet ne more imeti dostojne civilizacije, če bodo ljudje podhranjeni in živeli v revščini. "Po tej vojni mora nastati ljudski mir", je dejal na izredni seji mednarodnega urada dela. "Finančni položaj sveta po vojni ne bo dovoljeval grmadenja bogastva. Mednarodni karteli in trusti ne bodo mogli."

Zborovanje, na katerem je Bevin govoril, je vodil Američan Carter Goodrich, načelnik mednarodnega urada dela. On je dejal, da ameriško ljudstvo veruje v mednarodno delavsko organizacijo, ker njeni ideali socialne pravičnosti in varnosti bodo dvignili življenjski standard po vsem svetu.

Bevin je v svojem govoru dejal, "da bo ukaz za ustavev sovražnosti dvignil nevarnost silne reakcije in voditelji človeštva bodo morali držati kontrolo, ko se bodo postavljali temelji za mir, stabilnost in razvoj. Svet mora sprejeti načela, izražena v atlantskem čarterju, ki pomenijo konec izkoriščanja, kakršnega smo poznali v devetnajstem stoletju. Mi moramo iztrgati iz knjige zgodovine stvari, ki so povzročale predsodke in sovražstva med narodi in učiti iz dejav, da vsi lahko prispevamo k napredku človeštva."

Poljaki groze z maščevanjem

London, 20. apr.—Poljska vlada v izgnanstvu poroča, da ima na listi čez 100,000 nemških častnikov in vojakov, ki so odgovorni za teror na Poljskem in v drugih okupiranih deželah, nad katerimi se bo maščevala, ko bo vojna končana. Vlada zbira informacije o osebah, ki so odgovorne za zločine proti Poljakom. Na čelu liste je Hans Frank, Hitlerjev komisar na Poljskem.

Nemci prevzamejo francoski bojni ladje

London, 20. apr.—Radijsko poročilo iz Moskve pravi, da so nemški mornarični veliki dopeli v Marseilles, da prevzamejo dve francoski bojni ladji, ki se nahajata tamkaj. To sta bojna ladja Dunkerque in križarka Duplex.

PETAİN APELIRA ZA PODPORO NOVI VLADI

Poostritev protizidovskih zakonov v zasedeni Franciji

PONESREČEN ATENTAT NA DORIOTA

Vichy, Francija, 20. apr.—Maršal Petain je v kratkem govoru po radiu apeliral na francosko ljudstvo, naj podpira novo vladu, kateri načeljuje Pierre Laval. On je naglasil, "da bo Laval dočel notranjo in zunanjo politiko pod mojo oblastjo." Admiral Jean Darlan bo nadziral obrambo francoskega imperija in bojno mornarico.

Maršal je primerjal svojo pozicijo v tej krizi oni, ki jo je prevzel v juniju 1940 v Bordeauxu, ko se je moral pogajati za sklenitev premirja z voditelji zmagovalne nemške armade. "Ponovno sem v najbolj tragičnem momentu naše nesreče našel v Lavalu moža, ki bo delal za nov red in okrevanje Francije na temeljih, ki sva jih skupno položila," je dejal Petain. "Francosi, podpirajte novo vladu v vseh ozirih."

Petaín je naznanil formiranje novega kabineta, v katerem ima Laval pozicijo premijera, zunanje, notranje in informacijskega ministra, zaeno pa je naglasil, da je on kot načelnik države pridržal vrhovno oblast. Njegov naslednik je še vedno Darlan.

Laval je tudi podal izjavo, v kateri pravi, "da je Petainova oblast nepogrešljiva za izvedbo moje težke naloge. Za uspeh te se bom moral vedno naslanjati na Petainovo modrost in izkušnje."

Prva akcija novega premijera je bila premešanje v vodstvu policijske in diplomatske službe. Laval je odstavil načelnika oblastijske sekcije tajne policije Mondanela in imenoval generala Dentza, bivšega vrhovnega poveljnika francoske oborožene sile v Siriji, za letalskega ministra. Marcel B. Peyrouton, francoski poslanik v Argentini, je naznanil resignacijo, ko je Laval prevzel predsedništvo vlade.

Iz Pariza je prišlo poročilo, da je general Otto von Stuepnagel, vrhovni poveljnik nemške armade v zasedeni Franciji, izdal nov dekret glede poostritve protizidovskih zakonov. Ta bo pospešil konfiskacijo židovskega imetja in izločitev židov iz poklicev.

London, 20. apr.—Radijsko poročilo iz Pariza pravi, da je bila vržena ročna granata z balkona gledališča v Rennesu, okupirana Francija, ko je tam govoril Jacques Doriot, vodja francoskih fašistov in zagovornik kooperacije z nacijo. Granata, namenjena Doriotu, je eksplozirala in ena oseba je bila ranjena.

Domače vesti iz Minnesote

Duluth, Minn.—Pred nekaj dnevi je bik napadel rojaka Johna Hrena in mu prizadjal rane, katerim je podlegel na mestu. Našli so ga mrtvega v ograji za živino na farmi Johna Skrabe v Greaneyju. Farmer Skraba je imel Hrena uposljenega kot pomagala. Hren je bil samski in star 60 let. Njegov edini znani sorodnik v Ameriki je Charles Hren v Duluthu.—V bolnišnici v Trommaldu je zadnje dni umrl Anton Skul, star 52 let.

Rusko olje za angleško armado

Pogajanja zadovoljivo napredujejo

London, 20. apr.—Tu poročajo, da pogajanja z Rusijo, da sojeviti zalagajo angleško oboroženo silo na Bližnjem vzhodu z oljem iz kavkaških pokrajin, zadovoljivo napredujejo. Zdej, ko je nevarnost, da bo Velika Britanija izgubila bogato polje v Burmi, je prisiljena iskati olje drugje, da zadosti militarističnim zahtevam.

Upanje je, da bodo pogajanja uspešna in da bo rusko olje kmalu na razpolago britskim četam na Bližnjem vzhodu. Burma je producirala milijon ton olja letno in večina je šla v Indijo. Nove zahteve glede dobavljanja olja so prišle kot posledica japonskih vojnih operacij na Indijskem morju in pri otoku Cejlonu.

Rusija sama potrebuje velike količine olja za operiranje bojnih letal in motorne armade. Možnost je, da bo olje iz kavkaških pokrajin transportirano v Perzijo in od tam britski armadi v Libiji. V tem slučaju bo olje, ki ga Velika Britanija dobi, rabljeno v drugih vojnih conah.

tižidovskih zakonov. Ta bo pospešil konfiskacijo židovskega imetja in izločitev židov iz poklicev.

London, 20. apr.—Radijsko poročilo iz Pariza pravi, da je bila vržena ročna granata z balkona gledališča v Rennesu, okupirana Francija, ko je tam govoril Jacques Doriot, vodja francoskih fašistov in zagovornik kooperacije z nacijo. Granata, namenjena Doriotu, je eksplozirala in ena oseba je bila ranjena.

Mobilizacija ameriških delavcev za vojna dela

Uprava za kontrolo cen kritizirana

Delavski voditelji proti "zamrzne-nju" mezd

Washington, D. C., 20. apr.—Drastični ukrepi, katere je uvedla administracija za kontrolo cen, kateri načeljuje Leon Henderson, niso preprečili toka, ki po mnenju mnogih vodi v inflacijo. Draginja stalno narašča, čeprav se administracija trudi v poskusih, da ustavi navijanje cen.

Predsednik Roosevelt je o tem problemu konferiral s člani vojnodelavskega odbora, toda do sporazuma ni prišlo. Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je obdolžil Hendersona odgovornosti za situacijo. On je dejal, da so cene potrebščin poskočile za dvanajst odstotkov v zadnjih mesecih.

Murray je predložil program, ki bi po njegovem mnenju preprečil inflacijo, zaeno pa se je izrekel proti Hendersonovemu načrtu glede "zamrznevanja" mezd. Med drugim je predlagal ustanovitev mašinerije za stabilizacijo mezd v območju vojnodelavskega odbora in stopnjevalno obdavčenje profitov. Murray se je izrekel tudi proti naložitvi splošnega prodajnega davka, ki bi naprtil novo breme delavcem in drugim, ki imajo nizke dohodke. Slično stališče so zavzeli William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, in drugi delavski voditelji.

Aretacije Nemcev v Braziliji

Osišču naklonjen list suspendiran

Rio de Janeiro, Brazilija, 20. apr.—Več Hitlerjevih agentov je bilo aretiranih v južni Braziliji in avtoritete so suspendirale list Plataes v Sao Paulu, ker je pisal vpriloge osišču in širil nacistično in fašistično propagando.

Aretacije so bile izvršene v Santa Catarini in Parani, kjer so velike nemške naselbine. Policija je v navalih na stanovanja Nemcev zasegla orožje, strelivo in letake z nacistično propagando. Čičenje osiščnih elementov se nadaljuje.

Brazilski tisk je pozval vlado, naj zaseže francosko Gvinejo na severnem obrežju Južne Amerike, ki meji na Brazilijo. List Correio de Manha pravi, da francoske kolonije v Ameriki lahko postanejo baze za operacije osiščnih sil. Domneva je, da nemške podmornice, ki operirajo na Karibejskem morju, dobivajo kurivo in drug material v lukah francoskih kolonij.

Ognji na parniku Normandie dnevno

New York, 20. apr.—Gasilski komisar Patrick J. Walsh je dejal, da je bil informiran, da se ogenj pojavlja skoro vsak dan na bivšem francoskem parniku Normandie, ki leži prekučen ob pomolu v newyorški luki od velikega požara 9. februarja. Zadnjo soboto je spet nastal ogenj, ki ga je zanetila iskra od gorečega acetilinskega rezila. Gasilci so bili na delu več ur, preden so ogenj pogasili.

Predsednik Roosevelt ustanovil novo komisijo

DELAVSKA DIVIZIJA REORGANIZIRANA

Washington, D. C., 20. apr.—Predsednik Roosevelt je na podlagi izjemne oblasti, katero mu je podelil kongres, ustanovil novo komisijo in ji poveril mobilizacijo vse razpoložljive delavske sile za vojna dela. Za načelnika komisije je bil imenovan Paul V. McNutt, administrator federalne socialne zaščite. Osem članov komisije bo izbranih pozneje in med temi bo Donald M. Nelson, načelnik odbora za produkcijo bojne opreme. Ostali člani bodo reprezentirali vojni, mornarični, poljedelaki in delavski department ter federalno naborno komisijo.

Roosevelt je dal McNuttu veliko oblast. On bo dajal navodila uradnikom federalnih agencij, v katerih področje spada rekrutiranje in vežbanje delavcev za dela v vojnih industrijah. On bo skrbel, da bodo te imele dovolj delavcev.

Uradni krogi trdijo, da Rooseveltova odredba ne določa prisilne konskripcije delavcev, temveč je le poskus v velikem obsegu glede mobilizacije človeške sile za vojne napore. Vsem, ki so se registrirali za vojaško službo, so bile poslale pole v vprašanji, na katera bodo morali odgovoriti. Vprašanja se tičejo izurjenosti in poklicev. Sodi se, da bo končno okrog 40,000,000 moških klasificiranih po 27. aprilu, ko se bodo registrirali vsi moški v starosti od 45. do 65. leta.

Vladni veliki pravijo, da bodo vojne industrije potrebovale nadaljnja dva milijona delavcev v tem letu, dočim bodo vse branje oborožene sile vzele milijone moških. Pravkar ustanovljena komisija bo skrbela, da se zadosti vsem zahtevam. Roosevelt bo kmalu izdal nadaljnjo odredbo glede mobilizacije žensk za industrijska in pomožna vojaška dela.

Odredba določa, da McNutt izdaja oblast po posvetovanjih z ostalimi člani komisije, toda on bo imenoval članke podrejenih odborov in izvajal vse provizije odredbe.

Roosevelt je naznanil reorganiziranje delavske divizije v produkcijskem odboru, katere načelnik je Sidney Hillman. Skoro vse funkcije, ki jih vrši ta divizija, bodo transferirane McNuttovi komisiji. Hillman je bil imenovan za pomožnega asistenta in bo kot tak Rooseveltov svetovalec o delavskih zadevah.

Marshall in Hopkins se vrnila v Ameriko

New York, 20. apr.—General George C. Marshall, šef armadnega štaba, in Harry L. Hopkins, Rooseveltov zaupnik, sta dospela v New York z letalom iz Londona, kjer sta imela važne razgovore s premierjem Churchillom in drugimi angleškimi voditelji. Z njima vred so dospeli visoki angleški vojaški častniki. Marshall in Hopkins sta takoj odpotovala v Washington, da poročata predsedniku Rooseveltu o rezultatu razgovorov.

Ogrska vežba ženske za vojaško službo

Washington, D. C., 20. apr.—Urad za informacije pravi, da je dobil poročila iz zanesljivih virov, da je ogrska vlada odredila obvezno vežbanje deklet v starosti 12 do 18 let za vojaško službo.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

Strahote v Jugoslaviji
Bern, 14. marca (AP). — Nemški list Wiener Tagblatt, ki izhaja na Dunaju, poroča, da je karajevska policija prišla tri-četrdeset oseb, ki so ponoči delale sabotažo in se borile na strani četnikov, podnevi pa delali v tovarnah. Urednik Wiener Tagblatta v uvodniku poziva k miru. V neki radijski oddaji pa je dejal, da "plačani agenti Moskve in Londona poskušajo Srbijo preplaviti s krvjo."

Združene države bodo napovedale vojno Hitlerjevemu satelitom?

Washington, 12. apr. — Državni podtajnik Sumner Welles je danes izjavil, da bodo Združene države napovedale vojno Madžarski, Rumuniji in Bolgariji, če bodo še naprej pomagale Hitlerju v njegovi vojni proti Rusiji. Welles je dejal, da Združene države niso napovedale vojne omenjenim satelitom, ker so se morali pridružiti Hitlerju proti volji svojih narodov. Če pa bodo te tri države dajale Nemčiji materialno in vojaško pomoč v njeni vojni proti Rusiji, bodo Združene države odgovorile brez odlašanja.

Drobne vesti iz Jugoslavije iz virov Jugocentra

Nedica "vlada" pod nacijalnim nadzorstvom je v Belgradu uvedla kot novo kazen za "komunistično" in zlasti za osebe, ki razširjajo lažne in v nemirlijeve vesti — javno bicanje ...

Pri Mladenovcu so zasedne oblasti prijele "židovskega komunističnega voditelja" Milana Benvenotija.

V srbski četniški vojski se boji ob strani generala Draže Mihajlovića znani ruski javni delavec in znanstvenik prof. Mašin.

Dočim bo zadela zaslužen kazen ...

London, 13. apr. (UP). — Predstavnik jugoslovanske vlade je v svojem govoru spričo novih nemških groženj med drugim dejal: "Ko bo prišel čas za končni obračun, bo jugoslovanska vlada zahtevala strogo kaznovanje za vse zločine, ki so jih izvršile nemške oblasti, bodisi direktno, bodisi po svojih brezvestnih agentih."

Del nacijske črne liste

London, 14. apr. (JIC). — Jugoslovanska vlada je dobila v roke del nacijske črne liste, spiska, v katerem so vpisana imena vseh jugoslovanskih častnikov, katerih sorodnike bodo naciji ustrelili kot talce, če odpor ne bo odločal. V tem spisku so med drugim: general Draža Mihajlović, polkovnik Dragoslav Popović, polkovnik Palčević, Radoslav Djurđević, Zaharija Ostojić in Veljko Piletić, rezervni majorji Dragutin Keserović, Kosta Zaharović in Dragiša Vasić, kapetani Mirko Latović, Predrag Markonja in Vladimir Dodić in poročnik Milan Pečić in Zvonimir Vučković.

Arestacije narodnih delavcev v Dalmaciji

Ženeva, v aprilu (JIC). — Po zadnjih vestih so Italijani znatno poostri režim v zasedenih krajih "Neodvisne Hrvatske". Razlog za to je odpor naroda, ki nikakor ne mara sodelovati z zasedenimi oblastmi. Da bi ga zatrli, so Italijani aretirali veliko število uglednih oseb in mnoge so odpeljali v koncentracijska taborišča v Italiji. Tako so samo iz Spilta v mesecu decembru 1943 odpeljali v Italijo 196 oseb in v mesecu januarju 260. Vsega skupaj so iz Dalmacije odpeljali nad 1000 oseb. Med njimi so bili: ban dr. Ivo Tartaglia, dr. Mirko Bujan in dr. Jablanović, dalje narodni poslanec HSS Pavao Kaliterna, odvetniki dr. Ljubo Lončarić, dr. Oskar Tartaglia in dr. Danilo Anđelić, dalje dr. Ljubo Vukić, pesnik Rihard Katančić-Jeretić (ki so ga potem vrnil zaradi starosti), inž.

Dane Matošić, dr. Simunić, starosta Sokolov dr. Petar Niziteo, prof. Harambašić, član jugoslovanskega odbora iz prejšnje vojne Rudolf Djunić, duhovnik don Vinko Brajević in drugi. V Sibeniku so prijeli 40 oseb.

Med smrtnimi žrtvami okupacijskega režima so dr. Bosnić iz Metkovića in dr. Moravec iz Makarske, ki je umrl za posledicami mučenja.

"Racionalizacija" življenjskih potrebščin v "Neodvisni"

Zagreb, aprila (JIC). — V Zagrebu so uvedli novo racionalizacijo za življenjske potrebščine. Vsaka oseba ima pravico do 200 gramov kruha na dan (težaki dobivajo 400 gm na dan) in dvakrat na teden po 150 gm mesa. Nova uredba je povzročila med prebivalstvom mnogo ogorčenja.

Nova policija v "Neodvisni"

Zagreb, v aprilu (JIC). — "Polglavnik" je ustanovil novo vrsto policije. Razen redne policije in

"vstaškega redarstva" je bila ustanovljena posebna policija za "iztrebljenje komunistov". Načelnik nove policije je Vladko Sirovatka.

"Hrvatski sabor"

Ženeva, v aprilu (JIC). — "Polglavnik" je izdal zakon, s katerim zaradi "izrednih okoliščin" omejuje pravice "hrvatskega sabora", ki ga je nedavno sklical. Ta zakon postavlja "sabor" v isti položaj kot sta parlamenta v Italiji in v Nemčiji: da ploska polglavniku, dučeju in firerju, kadar oni hočejo in zahtevajo.

Nemško priznanje

London (radio-JIC). — Pred šestimi meseci je nemški radio zatrobil v svet, da je ruska armada uničena. Danes pa uradno poročilo nemškega poveljništva priznava, da je šest divizij ruskih čet prešlo v protinapad.

"Neodvisna" plačuje davek Italiji

Ženeva, v aprilu (JIC). — Neodvisnost "Neodvisne hrvatske države" najbolje ponazorjuje dejstvo, da Hrvatska odplačuje Italiji za stroške zasedbe 120.000.000 dinarjev na mesec oziroma eno in pol milijarde dinarjev na leto.

Slovenci na Gorenjskem pod Hitlerjem

(Nadaljevanje.)

Reakcija Slovencev

Nasilna izseljevanja so Slovence zadela v živo. Prva posledica je bila — beg v gore. Število "ubežnikov" v gore — in njihov pogum za aktivni odpor je pospeševala posebna propaganda, ki se je z bliskovitostjo širila po deželi. Propaganda je prepričevala ljudi, da bo skoraj konec vojne in da je že blizu čas, ko bodo mogli Slovenci z uspehom nastopiti proti zasedbenim oblastem, ki so tako kruto posegle v mirne slovenske vrste z namenom, iztrebiti slovenski narod. Ne samo "ubežniki" v gorah, tudi tisti, ki so ostali v dolinah na svojih domovih, so se navduševali med seboj, da se je treba pripraviti za aktivne nastope proti nasilni nemški zasedbeni oblasti.

Propaganda je bila tako uspešna, da je ljudstvo splošno upalo na konec vojne v zadnjih dneh julija 1941 ... V noči med 27. in 28. julijem so bila izvršena ali vsaj poskušana — prva sabotažna dejanja na zasedenem ozemlju. S tem se je začela nova doba za Slovence na Gorenjskem pod Hitlerjem.

Nemška zasedbena oblast je mislila, da bo treba samo prav strogo nastopiti, pa bo odpor Slovencev v kalj zadušjen. V resnici pa ni s strogostjo dosegla nobenega učinka. O tem se bomo iz nadaljnjega čitanja pričujočega poročila lahko sami prepričali.

Nemška oblast je objavila v slovenskem in nemškem jeziku naslednji proglas: "BEKANNTMACHUNG. Komunistični elementi so v noči od 27. do 28. julija izvršili nekaj sabotažnih dejanj, ali vsaj skušali izvršiti. Pri tem sta bila dva sabotažnika od policije ustreljena. Da se prepreči nadaljnja podobna dejanja, izdam naslednjo naredbo, ki postaja veljavna brez odloga:

Do nadaljnjega je prepovedano na vsem zasedenem ozemlju med 10. uro zvečer in 4. jutraj stopiti iz hiše. Kdor bo zasačen v tem času izven svojega doma in se ne bo ustavil na poziv varnostnih organov, bo ustreljen. Policijska ura za gostilne, kavazne itd., se določuje za ob devetih zvečer. Podaljšanje policijske ure je nedopustno. Tudi kino podjetja morajo najkasneje ob devetih zapreti.

Tovarniška podjetja, kjer se vrši nočno delo, naj izmenjavajo delavni ur urede tako, da delavcem ne bo treba biti na cesti med 10. uro zvečer in 4. jutraj. Bled, 28. julija 1941.

Kutcher, načelnik civilne uprave."

Predpisov tega razglasa so se sprva val strogo držali, tudi Nemci. Kasneje so začeli Nemci popuščati in se niso več držali predpisane policijske ure. Kmalu so začeli tudi Slovenci prestopati stroge predpise.

Sploh je bilo že prepozno in vsa nemška strogost ni mogla zadržati kamna, ki se je bil od gore utrgal ... Odpor Slovencev je šel svojo pot.

Dne 1. avgusta so "ubežniki" izvršili nekaj sabotažnih dejanj v kamniškem okraju. Isti dan je prišlo v radovljiskem okraju do pravih terorističnih nastopov. Razstreljen je bil zasilni most v Mostah pri Radovljici, ki so ga bile hitro po zasedbi napravile italijanske čete. Tudi most na državni cesti istotam je bil resno poškodovan.

Se isti dan je poslovalo v Begunjah izredno sodišče, ki ga je v vsej naglici postavil načelnik civilne uprave na Bledu. Izreklo je štiri smrtne obsodbe. Drugi dan je bilo čitati vsepovedno javne lepake v slovenskem in nemškem jeziku z naslednjo vsebino: "BEKANNTMACHUNG

Izredno sodišče, ki je bilo postavljeno za presojanje komunističnih nasilnosti na zasedenem ozemlju, je dne 1. avgusta:

OBSODILO NA SMRT ŠTIRI.

Imena obsojencev so naslednja: 32-letni strojar Ignacij Hren iz Kamnika, 20-letni frizerski pomočnik Leopold Dremelj iz Kamnika, 20-letni trgovski pomočnik Mirko Exler iz Kamne Gorice, in 27-letni kovaški pomočnik Alojzij Glavič iz Mengša. Bili so obsojeni radi prepovedane nošnje orožja in radi sabotažnih dejanj.

Obsoda je bila brez odloga izvršena.

Bled, 2. avgusta 1941.

Kutcher, načelnik civilne uprave."

Pred usmrtnitvijo so vsem štirim dovolili duhovnika. Vsi so se spovedali in bili obhajani. Ustrelili so jih v vojaških barakah v kraju Podgori ob cesti Begunje-Tržič. Mrtvece so odpeljali v Gradec in jih sežgali v krematoriju.

Iz Radovljice in njene okolice so se "ubežniki" po največ zatekali v Jelovico. Dne 29. avgusta je pribežal tja tudi neki Rakuš, komaj kakih 17 ali 18 let star. Bil je delavec pri predoru v Globokem pri Radovljici in je bil zvedel, da ga misli Gestapo aretirati. Ni hotel čakati, ampak je zbežal v Jelovico. Tam je pregovoril "ubežnike", da so takoj naslednji dan napadli skladišče živil v bližini omenjenega predora in ga izropali. Posledice tega dejanja so razvidne iz naslednje

"BEKANNTMACHUNG

Oborožena komunistična banda, ki se je bila potikala po gozdovih kranjskega okraja, je zasedla pred puške policijskih organov.

Na poziv, naj takoj odloži orožje, se je uprla. Polcija je odpor takoj zadušila in komunistično bando uničila.

Pri tem je bilo osem ubitih.

Tako bo nadalje kaznovan vsak odpor.

Prav tako kazen ima zadeti vsakogar, ki bi dajal potuho upornikom, zlasti če bi jim kdo nudil prenočišče, hrano ali obleko, jim prinašal poročila in podobno. Isto velja za take, ki bi vedeli za načrte upornikov, pa bi ne obvestili o tem policijskih postaj.

Bled, 5. avgusta 1941.

Kutcher, načelnik civilne uprave."

Dne 6. avgusta so ubežniki poskušali porušiti elektrarno v Vintgarju. Eksplozija se je pa ponesrečila in je bilo na elektrarni razbitih le nekaj šip.

Isti dan je spet poslovalo izredno sodišče v Begunjah. Zopet so bili štirje obsojeni na smrt. Javni lepaki so razglasiли stvar že isti dan.

"BEKANNTMACHUNG

Izredno sodišče, ki je bilo postavljeno od civilne uprave za Koroško in Kranjsko, je dne 6. avgusta:

OBSODILO NA SMRT ŠTIRI.

Obsojeni so bili radi udeležbe pri komunističnih shodih, kjer so se kovali načrti za teroristične nastope. Dalje radi pomoči pri nameravanem poškodovanju

Trgovinski tajnik Jesse Jones (levo) in senator Harry S. Truman.

javnih naprav in napeljav. Tudi radi zločinov naperjenih proti varnosti življenja in imetja prebivalstva. Končno radi prepovedane nošnje orožja.

Imena obsojencev so sledeča: 20-letni slikar Milan Kolarič iz Perovega, 28-letni strojar Stanislav Kalinšek iz Perovega, 30-letni strojar Kazimir Černe iz Kampe Gorice in 31-letni zidar Janez Finžgar iz Javornika.

Usmrtnitev je bila takoj izvršena.

Bled, 6. avgusta 1941.

Kutcher, načelnik civilne uprave."

V prvih dneh avgusta je bilo nekaj ubežnikov že tudi na Možakli nad Jesenicami. Ljudje so jim donášali hrano in seveda tudi razna polodila. Tako je zahajal na Možaklo tudi Ivan Finžgar iz Javornika. Na taki poti so ga zasedli nemški policaji, ga ranili v vrat in ule. Ranjenca so potem ustrelili.

Jelovico, Možaklo in Pokljuko so Nemci pogosto preiskovali. Tako je odšlo nemško vojaštvo na Jelovico v noči od 7. na 8. avgusta. Bilo jih je okoli 3.000. S seboj so imeli tudi topove, ker so pričakovali velik spopad. Preganjanje ubežnikov so raztegnili tudi na Možaklo in Pokljuko. Na Pokljuki so Nemci ubili dva dvorjara, ki sta bila pri delu v gozdovih že vse teden. Padel je pa v nekem spopadu tudi nemški policist. Mrtva dvorjara sta potem ležala v mrtvašnici na Bledu, nemška oblast pa ni dajala o njuni smrti nobene objave. Glune nemškega policista je pa izšel 9. avgusta naslednji proglas:

"BEKANNTMACHUNG

Od komunistične morilske roke zadet je padel med izvrševanjem službene dolžnosti član nemške varnostne policije.

Za ta umor je bilo danes ustreljenih deset komunističnih rovarjev.

Tako bomo nadalje kaznovali vsak umor, ki bi se zgodil nad omini, ki imajo skrbeti v zasedenem ozemlju za red in javno varnost.

Bled, 9. avgusta 1941.

Kutcher, načelnik civilne uprave."

Glede teh desetih kaznjencev so znane naslednje podrobnosti: Vseh deset so vzeli izmed talcev v begunjskih zaporih. To se je zgodilo ponoči, ko je vse spal. Siromaki so morali naravnost iz spalnice v mrtvašnico.

Zakaj ravno teh deset? Na to ne vemo odgovora. Uprava v Begunjah je dobila telefonično naročilo z Bleda, kaj ima narediti in kdo so tisti, ki imajo biti ustreljeni. To je vse.

Imena vseh desetih niso znana. Kolikor se je dalo ugotoviti, je med njimi slikar Dačar iz Črničev pri Brezjah, neki Podlipnik iz Bohinja in neki duševno ne prav zdrav delavec iz Gorice, ki je bil svojočasno v Ameriki.

Strelijali so jih v nekem kamnolomu ob poti v Drago. Še dolgo po dogodku je bilo videti tam sledove krvi. Ustrelili pa niso vse naenkrat, ampak so morali nekateri pripravljati kole za svoje tovariše ter jih napje privezovati, potem pa gledati, kako obsojenci umirajo.

(Dalje prihodnjé.)

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

nobenega glasu iz Moskve — o kakšni evropski federaciji. Sploh je Moscow News, angleški list sovjetske vlade, pred par tedni zelo cinčno osvrknil vse one v Angliji in Ameriki, ki se zanimajo za vprašanje povojne reorganizacije Evrope in sveta, češ, da je to "malenkostno" vprašanje, s katerim se ni vredno pečati, dokler niso poražene Hitlerjeve armade. Ampak tako pravijo tudi torijski krogi v Londonu in ameriški burbonci.

Ponovim, da je gojenje kakšnega panslavizma v Ameriki, bodisi le politična otročarija in prilivanje demagogije, ali pa lovenje kalinov v mrežo elementov s posebnimi nameni, ki se drže jezuitičnega principa, da cilj posvečuje sredstva.

Antop Garden.

Coughlin prevzel odgovornost

Zadeva magazina pred veleporoto

Royal Oak, Mich., 20. apr. — Rev. Charles E. Coughlin je v javni izjavi povedal, da prevzame vso odgovornost glede kontrole magazina Social Justice, njegove vsebine in smernic, če so te, kot je dejal federalni justični tajnik Francis Biddle, uporniškega in hujskajočega značaja.

Biddle je zadnji petek izjavil, da bo vse faze publikacije Social Justice preiskala veleporota v Washingtonu. Coughlin je ustanovil ta magazin l. 1934 in zdaj trdi, da je pretrgal vse zveze z njim l. 1940. Poštni department je prepovedal pošiljanje magazina po pošti zadnji teden.

Coughlin je dejal, da magazin je lastnina njegovih staršev, urednik pa je E. Perrin Schwartz. Izjavo, da prevzame osebno odgovornost za magazin, je podal danes na konferenci s časnikiarji.

Dogovor o izmenjavi nebojevnikov

Američani na Japonkem se vrnejo domov

London, 20. apr. — Državljeni zavezniških držav, ki bivajo na Japonkem in so v taboriščih od izbruha vojne na Pacifiku, bodo izmenjani za japonske podanike v smislu pravkar sklenjenega dogovora. Izmenjava bo izvršena v Laureno Marquesu, luki portugalske vzhodne Afrike, ob koncu prihodnjega meseca.

Japonski parniki bodo odpeljali na tisoče moških, žensk in otrok. Znano ni, koliko med temi bo Angležev in Američanov, ve pa se, da bodo med njimi tudi diplomatje, uradniki in uslužbenci Rdečega križa, reporterji in drugi nebojevniki. Med temi bodo morda tudi bivši angleški poslanik Robert Leslie Craigie in člani njegovega štaba.

Japonski zunanji urad poroča, da bodo zavezniški nebojevniki, katere je vojna zajela na Kitajskem, poslani v Šanghaj.

Gumij

War Production Board, Washington, N. D.

Ameriška civilizacija se premika na kolesih in večinoma ta kolesa potrebujejo gumijeve obode. Vojna za svobodo je tudi vojna koles, vojna koles z gumijevimi obodi na bojnih vozovih in vojaških kamionih in pristajalnih opremah vojaških letal. Gumij se rabi tudi za kolesje mogočnih tankov in za prevečenje gazolinskih tankov bojnih letal, da jih kroglo zlahka ne preluknjajo.

To je razlog, da Združene države potrebujejo več gumije kot kdaj poprej. Potrebujejo gumij, ali dobiti ga ne morejo. Pred vojno je več kot 90 odstotkov vsega gumija, ki se rabi v Združenih državah, prihajalo iz Daljnega vzhoda. Večji del je prihajal iz Malezije in nizozemskih Vzhodnih Indij in vsakdo ve, kaj se je zgodilo v Malaji in nizozemski Vzhodni Indiji. Japonaki sovražnik je tam.

Zato ni nikomur dovoljeno kupovati rthovih obodov za običajno vozarjenje. Celo gumij, ki se rabi za popravljanje starih obodov, je skrbno racioniran in prenehali smo z izdelovanjem dolge vrste produktov, za katere je gumij potreben in smo omejili izdelovanje še drugih produktov.

Vlada Združenih držav je znala, da Japonci utegnejo slediti Nemčiji in Italiji v blazni nakan pripravljanja sveta in zato si je v dnevi pred Pearl Harborjem nakopičevala zalogo novega gumija, katero so za časa miru porabljali motoristi, tovorni avtomobili in druge mirovne svrhe vsakih 12 mesecev ... približno 600.000 ton.

Sedaj pazimo na to, da ta zaloga gumija traja čim dalj močede in da se rabi le za stvari, ki so nujno potrebne za zmago v tej vojni. Tudi izdelujemo toliko umetnega gumija, kolikor moremo ... To snov nazivamo sintetični gumij, ki se izdeluje iz petroleja. Gradimo nove tovarne za izdelovanje tega sintetičnega gumija in po preteku enega leta, več ali manj, ga bomo imeli precej.

Druga stvar, za katero si prizadevamo, je pomoč latinsko-amerikiškim deželam, da povečajo pridelovanje naravnega gumija in odposlali smo učenjake in izvedence v Južno Ameriko, da pomagajo zopet vzpostaviti gumijevo industrijo v zapadni hemisferi. Gumijeva drevesa rastejo najbolje v pasu, ki se raztega 15 do 16 stopinj širine ob obeh straneh ekvatorja.

Morda pa je naš največji vir gumija ravno sedaj takozvani "reclaimed rubber". To je gumij s tukajšnjih smetišč ... starih gumijevih obodov, gumijevih čevljev, obnošenih gumijevih rokavic in tisočih drugih predmetov, napravljenih iz gumija, ki niso več za rabo. Poslan nazaj v tovarne, takozvane "reclaiming plants", in pomešan z nekim odstotkom novega gumija, se ta reklamirani material more uporabljati večinoma za iste svrhe, za katere se novi gumij porablja. Izdelujemo ga sedaj v razmerju več kot 300.000-ton na leto, ako moremo ves stari gumij spraviti nazaj v reklamacijske tovarne. Mi si lahko pomagamo pri tem, ako nabiramo stari gumij in ga prodamo pri najbližjem prekuopovalcu šare.

Skoraj tretjina gumija, ki se rabi za vojaške svrhe, se more pridobivati iz gumijevih odpadkov. Na primer vojaški dežni povrniki bi potrebovali približno tri četrtilne Tunta gumijevih odpadkov.

Dva delavca ubita pri eksploziji

Peoria, Ill., 20. apr. — Dva delavca sta bila ubita pri eksploziji, ki se je pripetila v tovarni Western Cartridge Co. Žrtvi sta bila Roy Bennett in James Hackworth. Vzrok eksplozije še ni ugotovljen.

kjer se bodo ukrcali na parnike, ki jih odpeljejo domov. Pogajanja glede izmenjave nebojevnikov vodijo reprezentantje nevtrajnih držav.

Thomas L. Horabin, liberalac in član angleškega parlamenta, govori na masnem shodu na trgu Trafalgar v Londonu.

IZ NAŠIH KRAJEV

ZOFKA KVEDER

KAPELICA SV. JOŽEFA
(Nadaljevanje.)

Obrnila se je proti domu in zdaj jo je spet srce težilo. Kaj naj reče doktorju? Nazadnje je vseeno nekaj resnice je na tem, kar on pripoveduje. Ali posveten je, se je spomnila. Ne misli na dušo, na izveličanje in na večnost. Res ni slab, dobro srce ima, ali volk hodi tudi v ovčji obleki in izkuša, koga bi pogubil.

Nov pogum ji je vzrasel.
Ko je že blizu doma srečala starega berača, mu je dala celih pet krajcarjev in vest se ji je še bolj umirila.

In doma je še celo popoldne razmišljala o svojem sklepu. Dobro ga je ogledala od vseh strani in naposled je šla zadovoljna pripravljat večerjo.

Tako bo naredila, da. Sam sveti duh ji je dal to misel. Nobene nevarnosti ni pri tem, da bi česar prav ne naredila, da bi ona slepa punčka spregledala brez posebne božje volje ali da bi pomagala tistemu zgubljenemu socialistu še v večje pregrehe. Ni je nevarnosti, zakaj ona bo dala vse v božje roke. Njegova sveta volja naj se zgodi!

Na ono črno kamenito ploščo bo dala z zlatimi črkami napisati:

— Meta Korošec je sezidala to kapelico v slavo božjo in v čast sv. Jožefu, da bi Bog rešil vse uboge in nesrečne te fare nadlog in boleznij in jim prizanesel vsega hudega. Amen.

Pa naj zdaj doktor ugovarja!
Če ni očitno nevernik in pogan, ne bo!

V OBLASTI TEME

Četrtošolec je bil in na velikonočne počitnice se je peljal. Ves čas je stal ob oknu v železniškem kupeju in neka čudna, prijetna razburjenost mu je trepetala v srcu. Noč je bila in nejasno je razločeval pokrajino. Le tu pa tam se je zasvetila vas v dolini iz teme, črni gozdi so leteli mimo, voda je zasumela. Časih se je zablistal oblak isker — rdeči dim lokomotive — pred oknom in je hipoma ugasnil.

Stal je in gledal obrise hribov, ki so se medlo črtali na nočnem nebu. Ni bilo meseca, nobene zvezde ni bilo. Oblaki, sami oblaki v svetlejših in temnejših plasteh so se podili po nebu. In južni veter se je zaganjal v okna v jeznih, obestnih sunkih. Vse je bilo črno, samo v kakem jarku je svetila medla lisa snega. Vsi potniki okrog njega so spali in dremali, nemirno je poskakovala svetloba male svetilke na stropu preko njih. Neizrečeno dolgočasno in pusto mu je bilo, če se je ozrl na sopotnike; kakor da bi moral še celo vrsto neskončno dolgih ur sedeti med njimi. Rajši je stal in gledal v noč. Ako bi bil sam, bi odprl okno, da bi mu pihal veter v obraz. Spredej v vlakso so vojaki, domu se vozijo na dopust in pojo. Lepo se glasi, kadar zabučni veter močni odmev proti oknu. Nekaj plemenitega in melanholičnega imajo ti dolgi, bežiči, pridružen glasovi.

Vesel je bil, da so tam v sprednjih vozeh, a on v zadnjem. Peljal se je enkrat z njimi v istem kupeju, a bilo mu je mučno. Strašno so surovi in kadar ne pojo, se prekašajo v živinskem krohotažu in odurnem pripovedovanju najgrših anekdot. Vse kar so grdega in gnusnega pobrali v prvih mesecih svoje vojaščine, bljujejo predse, pretiravajo in se bahajo, samo da bi pokazali, da niso več "zeleni", da niso več "pobje". Naslajajo se v surovostih, lažejo, samo, da bi izgledali bolj surovi in podivjani. — Poznal je dobro to manjho. Njegov oče je imel gostilno in tam je moral slišati marsikaj. Ali ni se ga prijelo, samo grozen odpor je vselej vzbujalo v njem in bilo mu je žal, da ni že od-

rasel, da bi mogel s stisnjeno pestjo stopiti pred nje in jim zakričati: Molčite! — Tako, kakor časih rjegov oče. — Govorite, kakor ljudje ali ne, kakor svinje! — je dejal in žila na čelu mu je nabrekli. In če je kdo kaj ugovarjal, je samo vrata pokazal: — Komur ni všeč, pa naj gre; zaradi takih še ne bom beračil, če ne pijo pri meni. —

Ah, da, oče. Dober človek, zlat človek, — samo, če bi ne bilo pijače!

In srce mu je postalo težko ob tej misli. Kako bo doma? Oče mu ni nič pisal zadnji čas, a denar za pot mu je poslal brat. Slabo znamenje je to.

Vlak je bobnel dalje v noč. Žan je še vedno stal pri oknu in vedno bolj težke misli so se mu podile po glavi. Srce se mu je krčilo v skrb in razjokal bi se bil od tesnobe. Bilo mu je še le petnajst let, a življenje mu je že marsikdaj neprijetno pogledalo v oči. Poznal ga je, videl ga je že od mnogih strani pri sebi in pri drugih.

Ah! je vzdihnil globoko. Velikanoč, velikanoč! Zableščalo se je pred njim, kakor krasna bajka, poletelo mu je mimo misli, kakor odsev daljnega solca. Ali težko in naporno so se mu dvigala prsa: Kako je doma, kako je z očetom?

Stal je ob oknu, zatopil se je v svoje misli in skoro bi bil pal, ko se je vlak ustavil. Njegova postaja! Pograbil je svoje stvari, potipal, če ima še denar in karto in zbežal ven. Veter se je zaletel vanj in moral se je obrniti, da ulovi sape. Luči na postaji so plapolale in metale čudne, poskakujoče sence naokoli. Oddal je karto in stopil na plan.

— Ali je kdo za pošto? — je pričal nekdo pred izhodom.

Žan se je oglašil in je spoznal starega Lojza, ki je morda že par desetletij vozil pošto.

— Je še kdo za pošto? — je kričal s hripavim, ubitim glasom.

Še par moških v kožuhih z velikimi okroglimi klobuki je vstopilo: trgovci z živino, širokopleči ljudje, zgovorni, bahati in pretkani. Bili so iz sosednje fare doma in Žan jih je poznal. Hodili so v njegovo vas po kupčijah in na semenj. Rad jih je poslušal drugače, nocoj pa je prošil Lojza, da naj ga vzame k sebi. Rajše je sedel na vetru, kakor pa v oni mali, ozki, skrbno zaprti gajbi, kjer sedijo ti možje v temi, se razgovarjajo in kadijo iz malih pip. Da bi se človek zadušil. In zunaj je sam, kajti stari Lojz je redkobeseden mož.

Konji so zaklopotali in pošta se je zazibala po gladki cesti, ki se je vila v temi, kakor ogromna kača.

— Le dobro se zavijte, gospod Žan, — je dejal Lojz in mu porinil debelo plahto preko nog. — Saj ni mrz ali veter je hladen.

— Zakaj me pa vikate? — se je začudil Žan, zakaj Lojz ga je doslej zmirom tikal.

— Ah, saj vem, kaj se spodobi. Odraščate, vsi odrščate! Koliko študentov je že sedelo takole pri meni, kakor danes vi. "Gospodje so že, sodniki, doktorji, kaj vem, samo Lojz še vedno kočijaži in trobi. — In vzel je poštni rog in nekaj žalostnih glasov je zatrepetalo preko tihe pokrajine.

In molčala sta spet oba, dolgo, dolgo. Žana je nekaj peklo, rad bi bil kaj vprašal, a ni mu šlo z jezika. Topo je gledal predse, v ta goli, pusti kraj, ki se je raztegal v temi pred njim, neznan, tajinstven in žalosten. Veter je gonil preko tih zapuščenih planjav v ogromnih valovih, ki so se šumeče lomili ob osamelem drevju ob potu.

(Dalje prihodnjič.)

Dvonožec

Naravoslovne pravilice

Spisal K. A. R. L. EWALD
Prevedel FRANC BOLKA

(Nadaljevanje)

"Pot, pot!" je zaklicala zvončica. "Ali imaš morebiti casa, da mi storiš čisto majhno uslugo?"

"No, kaj pa je?" je vprašal veter.

"Ah, hotel sem te le prositi, da me malo potreseš. Odprla sem nekaj mojih zaporov in bi rada, da pride moje seme v široki svet. Ali ti ne smeš pripovedovati drugim, ker bi sicer drugim tudi isto moglo pasti v glavo."

"Gotovo, gotovo!" je rekel veter smeje. "Ne povem ničesar."

In potresel je močno cvetko in tekla dalje.

"Ljubi, ljubi veter!" je klical regrat. "Kam tako naglo?"

"Kaj hočeš pa zopet ti?" je vprašal veter.

"Ničesar izrednega. Resnično težko je letos, poskrbeti za vse naše seme, vendar pa bi rad dobro poskrbel za svoje otroke. Kaj naj začne zvončica in mak in mak in ubogi repinec, res ne vem. Ali osat in jaz sva se zdru-

žila in zdaj sva našla izhod. Ti nama moraš pri tem pomagati."

"Zdaj bi jih bilo v celem četrto!" je mislil veter in ni mogel skriti glasnega smehu.

"Čemu se smeješ?" je vprašal regrat. "Videl si poprej, kako si potihem šepetal z zvončico in makom; ali če jima kaj poveš, potem ne izveš sploh ničesar!"

"Bog obvaruj!" je zaklical veter. "Nem sem kakor riba. Kaj hočete torej?"

"Nastavila sva nad najinim semenom majhen nežen dežnik. Najsrčnejša igralka je, ki si jo moraš misliti. Tebi je treba samo nekoliko pihnuti vame, in dežniki vzlete in popadajo, kamor ti hočeš. Hočeš?"

"Seveda!"

In ruč je zapihlil veter preko osata in regrata in odnesel seme beboj na polje.

Repinec je še premišljal. Težko je pojmoval in zato je trajalo tako dolgo.

Ali zvečer je skočil zajec preko meje.

"Skrij me! Pomagaj mi!" je klical. "Kmetov pes mi je za petami."

"Zlezi tukaj pod mejo," je rekel repinec, "in potem te skrijem."

"Ne zdiš se mi ravno sposoben

za to," je odvrnil zajec, "ali v silni si mora vsakdo pomagati, kakor more."

In skril se je za mejo.

"Zato bi mogel vzeti nekaj semena seboj na polje," je prošil

"Buckle down—to work for Uncle Sam"

BEFORE washing a garment, remove breakable buttons and buckles. Pearl buttons or jeweled buckles haven't the stamina to face washing machines or hard scrubbing. Broken or missing buttons can ruin a costume, or, if unattachable, necessitate the purchase of a new set.

Then put the money saved into U. S. SAVINGS STAMPS—no help button up! Hint! Every pay check should be budgeted to include greenback help for Uncle Sam.

Od leve na desno: William Green, predsednik ADF; Paul V. McNutt, načelnik administracije socialne zaščite; in Philip Murray, predsednik CIO.

repinec, odlomil nekatere od svojih mnogih glav in jih obesil na zajca.

Kmalu na to je pridiral pes. "Tu je!" je zašepetal repinec in z enim skokom je bil zajec preko meje in v rži.

"Ali si videl zajca, repinec?" je vprašal pes. "Čutim, da sem prester za lov! Na eno oko sem popolnoma slep in moj nos ne najde več sledu."

"Videl sem ga," je odvrnil repinec, "in če mi storiš uslugo, ti povem kje tiči."

Pes je bil pripravljen ustreči in repinec mu je spustil nekaj semenskih glav, na hrbet in mu rekel:

"Počohaj si nekoliko hrbet ob ograji tam na polju, da odpade moje seme. Ampak zajca ne išči tukaj; ravno pred kratkim časom sem ga videl teči v gozd."

Pes se je odgrgljal ob ograji, da je seme padlo na polje; potem je dirjal proti gozdu.

"Zdaj sem vsaj poskrbel za svoje seme!" je rekel repinec in se smehljaj zadovoljno. "Kako pa si pomagajo osat, regrat, zvončica in mak, to vedi ljubi Bog!"

Prihodnje pomladi je rž že visoko zrastle.

"Godi se nam pravzaprav dobro," so šepetale ržne bilke. "Stojimo lepo skupaj in smo popolnoma same med seboj. Medsebojno si nismo prav nič na poti. Resnično lep stan je, služiti človeku."

Ali nekega lepega dne so pomoleli mak, osat, regrat, repinec in zvončice množico glav med bujno uspevajočo ržo na dan.

"Kaj pa je to?" je zaklicala rž. "Kako, za božji svet, pa ste vi prišli semkaj?"

In mak je gledal začuden zvončico ter vprašal:

"Kako prideš ti semkaj?"

In osat je pogledal repince ter vprašal:

"Kako, za vse na svetu, prideš ti semkaj?"

Vsaki se je čudil, kako da je

šosed prišel semkaj in trajalo je precej dolgo, dokler je bila stvar pojasnjena. Ali najbolj jezna je bila rž in ko je slišala zgodbo o zajcu in psu in vetru, je bila vsa iz sebe in je klicala:

"Hvala Bogu, da je kmet v jeseni zajca ustrelil! In na vso srečo je tudi pes poginil, ta štokr-ljež! Teh dveh se mi torej ni več bati. Ali kako si upa veter sejati plevel na kmetovo polje?"

"Le ne prenačaj, ti zelena rž!" je zaklical sedaj veter, ki je ležal za plotom in vse slišal. "Jaz ne vprašam nikogar za dovoljenje, ampak storim, kar hočem, in ti se moraš zdaj pred menoj pokloniti."

In zapihal je preko rži, da so se mlade tanke bilke krivile.

"Vidiš," je rekel potem, "kmet skrbi za svojo rž, ker to je njegov poklic. Ali dež, sonce in jaz—mi pa skrbimo za vas vse, neglede na osebo. Nam je ubožni plevel ravno toliko vreden kot plemenito žito."

Tedaj je prišel kmet gledat svojo rž, in ko je opazil plevel na njivi, se je nevoljen praskal za ušesi in začel zabavljati.

"To je naredil veter, ta nepri-diprav!" je rekel Jenu in Oletu, ki sta stala poleg njega, roke v hlačnih žepih—nosila sta že nove hlače.

Tedaj pa je naenkrat pridrvel veter, jim odnesel vsem trem čepice raz glave in jih kotalil nekaj časa po cesti dalje. Kmet in oba fanta so tekli za čepicami, a veter je bil hitrejši.

Nazadnje so se zaleteli čepice v vaško lužo in kmet ter njegova sinova so morali dolgo časa loviti in ribariti za njimi predno so jih dobili.

NEVIDNI

Ta zgodba se je dogodila v popolnoma vsakdanji sobi popolnoma vsakdanjega mladeniča.

Soba ni bila posebno velika in mladenič tudi ne. V sobi je stala

Železna postelja, kakor jih ima-

jo majhni otroci; postelja, iz katere se ni bilo mogoče zakotaliti in ki se je dala raztegniti, kot je bilo napram starosti potrebno. Nadalje so stali v sobi borova miza in dva stola, ki so v svojih dobrih dneh imeli svoj prostor v zgornji stanovanjski sobi. Ko so se začeli starati in slabeti, so jih prinesli sem doli in tu so izpolnjevali svoj namen, ker mladenič nima posebnega spoštovanja do pohištva. To dobe šele, ko dorastejo in morajo kupovati sami pohištvo. In potem so njihovi sinovi mladiči; in kar pomeni ne morejo, kako nerodni so.

Razen tega je stala v sobi še omara, v kateri je bilo mladeničevo perilo. Na nji je stala polica z njegovimi knjigami. Na steni je stala podoba očeta in matere. Mati je imela njega v naročju. Čestokrat je rekla, da je bil tedaj, kot majhno dete, mnogo pridnejši kot sedaj; in to je bilo zelo verjetno, ker majhnemu fantu je veliko lažje biti

ljubkemu in dobremu, kot pa v likemu.

Tudi zlomen lok se je nahajal tukaj, potem trobenta, ki pa ji je manjkalo ničesar, na katero je mladenič ni smel piskati nikoli, ker je delal preveč ropota. Tu sta stara svetilka in kletka s pticami sta bili tu.

Ptič je stal na oknu, pred oknom pa je bilo ozadno poslopje z visokim, nemarnim, sivim zidom. Mladeniču se je pač čisto zdelo, da ni prav držati po ča zaprtega, ali da bi ga drugi ptiči takoj oključevali do smrti, če bi ga izpustil. Če bi mu hotel izkazati dobroto, bi moral potovati z njim do kanarskih otokov. Ali za to ni imel denarja, dobival je vsaki teden le dva vinarjev, s katerimi bi bil moral pa še kupovati klinčke in svinjike. Seveda je dobil dva vinarja za vsako "prav dobro" v svojih ocenah, ali tega je bil le redko deležen. Kakor sem že rekel, bil je popolnoma vsakdanji mladenič.

(Dalje prihodnjič.)

ZENITVENA PONUDBA

Spoznati se želimo z žensko sredstvom, naprednega mišljenja v svetu ženitve. Želim žensko, ki jo vodi trgovina. Le resne ponudbe bo upoštevalo. RESEN ZENIN, 200 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. —(Ad)

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

NOTE!

Save this copy of PROSVETA. It is needed for VICTORY.

SAVE

★ All Wastepaper

★ Old Rags

★ Old Rubber

★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabilna na veselice in shode, vizitnice, častnike, knjižice, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. D. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-58 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, ne člani ali nečlane \$6.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačujejo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravnštvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnštvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrni, države in Kanado	\$6.00	Za Člone in Chicago je	\$7.50
1 tednik in	4.00	1 tednik in	6.00
2 tednika in	3.00	2 tednika in	5.00
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.75
4 tednike in	1.90	4 tednike in	3.00
5 tednikov in	1.50	5 tednikov in	1.50

Za Evropo je \$8.00

—Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

MAJSKI GLAS IMA
PESTRO VSEBINO

Letošnji Majski Glas je posvečen našemu delovnemu narodu, ki je v starem kraju doživel najhujšo tragedijo, kar jih je še padlo nanj v njegovi dolgi zgodovini. Dalje je ta Majski Glas posvečen prazniku mednarodne solidarnosti in sodelovanja, ki je v sedanjem ogromnem pokolju enako poguben, a vsane znova, kakor bo vstal naš narod.

Na sodelovanje v to našo majsko publikacijo je bilo povabljenih nad 30 sotrudnikov, kar je za slovensko publikacijo kjerkoli izredno mnogo.

Odavali so se že Eibin Kristan, Ivan Molek, Zvonko A. Novak, Joško Oven, Anton Gardin, John Olip, Anton Shular, Philip Godina, Anton Slaba, Frank Česen, dr. Boris Furlan, Frank Puncer, Leo Poljiak, Marya Omahan in več drugih.

Majski Glas se naroča pri

PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Posamesten izvod stane 25c. Vsoto lahko pošljete v znakah.